

**Комунальний заклад
«КРИВОРИЗЬКИЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ МЕДИЧНИЙ
КОЛЕДЖ»**

Дніпропетровської обласної ради

СИЛАБУС

Освітній компонент	Фармакологія та медична рецептура
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	I5 Сестринська справа
Галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Статус освітнього компонента	Обов'язкова
Форма навчання	Очна (денна)
Рік навчання / семестр	Другий рік, 3,4 семестр
Кількість кредитів ECTS/обсяг	Кредитів – 4 Усього годин – 120 Лекції – 16 Практичні заняття – 44 Самостійна робота – 60
Викладач	Гошин А.М.
E-mail	adel.rud@krmedkol.com
Консультації	За графіком упродовж навчального року
Анотація до курсу	Формування у майбутніх бакалаврів сестринської справи системних знань про фармакокінетику, фармакокінетику та застосування лікарських засобів, а також засвоєння практичних навичок правильного оформлення медичної документації, виписування та контролю введення лікарських препаратів.
Мета та завдання курсу	Засвоєння загальних принципів фармакокінетики та фармакокінетики лікарських речовин. Вивчення класифікації, фармакологічних характеристик, показань та протипоказань до застосування основних груп лікарських препаратів. Оволодіння правилами виписування рецептів та вимог-замовлень на різні лікарські форми відповідно до чинних нормативних вимог. Оцінка та мінімізація ризиків виникнення побічних ефектів, лікарської взаємодії та токсичних реакцій. Забезпечення безпечного та раціонального застосування лікарських засобів у практичній діяльності медичної сестри (брата). Формування загальних та спеціальних компетентностей ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

	ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 08. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення. СК 01. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці. СК 06. Здатність ефективно застосовувати сукупність професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій при оцінці функціонального стану пацієнтів/клієнтів, підготовці їх до діагностичних досліджень та заборі біологічного матеріалу для лабораторних досліджень. СК 12. Здатність орієнтуватися у належності визначенні групової лікарських засобів, особливостях їх фармакокінетики та фармакодинаміки. СК 13. Здатність виявляти зв'язок клінічних проявів захворювань з результатами додаткових методів дослідження. СК 14. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу при різних гострих станах. СК 15. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.
--	--

Програмні результати навчання

ПРН 12. Належно виконувати медичні маніпуляції з метою проведення заходів щодо стабілізації функціонального стану організму.

ПРН 13. Виписувати, зберігати та застосовувати фармакологічні засоби.

ПРН 15. Надавати екстрену долікарську медичну допомогу на підставі діагнозу невідкладного стану.

ПРН 20. Належно вести відповідну медичну документацію ПРН 21. Володіти українською мовою для розв'язання професійних задач.

Зміст курсу

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		Лекції	Сам. роб.	
	III семестр			
1	Вступ. Загальна фармакологія.	2		
	Основні етапи розвитку фармакології.		2	
	Загальна рецептура.		4	
2	Антимікробні засоби. Антибіотики.	2		
	Хіміотерапевтичні засоби різних груп.			
	Антисептичні та дезінфекційні засоби.		4	
2	Принципи надання допомоги при отруєннях солями важких металів.		4	
	Протигельмінтні засоби.		2	
	Протималярійні засоби.		2	
	Протимікозні засоби. Протибластомні засоби.		4	

3	Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію: місцеві анестетики. Засоби, що діють в ділянці закінчень холінергічних нервів.	2		
	Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію: адсорбівні, обволікальні, в'язучі, подразливі.		4	
	Спирт етиловий		4	
4	Лікарські засоби, що впливають центральну нервову систему. Психотропні засоби.	2		
	IV семестр			
	Загальнотонізуювальні засоби.		2	
1	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів дихання	2		
	Протикашльові та відхаркувальні засоби		4	
2	Кардіотонічні, протиаритмічні, антиангінальні засоби. Антигіпертензивні та сечогінні засоби.	2		
	Коронаролітики. Засоби, що покращують метаболізм міокарду.		2	
	Засоби, що впливають на мозковий кровообіг.		2	
	Сечогінні препарати рослинного походження.		2	
3	Лікарські засоби, що впливають на функції органів травлення. Лікарські засоби, що впливають на тонус і скоротливу діяльність матки та систему крові.	2		
	Блювотні та протиблювотні засоби.		2	
	Антиагрегантні засоби.		2	
4	Гормональні й вітамінні препарати, їх синтетичні аналоги. Протиалергійні та протизапальні засоби. Солі лужних і лужноземельних металів. Медикаментозне отруєння.	2		
	Препарати жиророзчинних та водорозчинних вітамінів		2	
	Застосування глюкокортикостероїдів для лікування запальних та алергічних захворювань		4	
	Глюкоза. Солі магнію		4	
	Ентеросорбенти при лікуванні гострих отруєнь		4	
	Разом	16	60	

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Години
01	Загальна фармакологія. Загальна рецептура. Тверді лікарські форми. Рідкі, м'які та ін'єкційні форми ліків.	4
02	Антисептичні та дезінфікуючі засоби. Антибіотики.	4
03	Хіміотерапевтичні засоби: сульфаніламід, фторхінолон, похідні нітрофурану, протитуберкульозні. Хіміотерапевтичні засоби: противірусні, антипротозойні, протигельмінтні, протимікозні. Протибластомні засоби.	4
04	Лікарські засоби, що діють в ділянці аферентних нервів.	4
05	Лікарські засоби, що діють в ділянці закінчень холінергічних нервів. Лікарські засоби, що діють в ділянці закінчень адренергічних нервів.	4
06	Лікарські засоби, що пригнічують ЦНС. Психотропні засоби	4
07	Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання. Протиалергійні та протизапальні засоби.	4

08	Кардіотонічні, протиаритмічні та антиангінальні засоби. Антигіпертензивні та сечогінні засоби	4
09	Лікарські засоби, що впливають на функції органів травлення	4
010	Засоби, що впливають на тонус і скоротливу діяльність матки та засоби, що впливають на систему крові.	4
011	Гормональні та вітамінні препарати, їх синтетичні аналоги. Солі лужних і лужноземельних металів. Глюкоза. Медикаментозні отруєння.	4
	Разом:	44 год
Пререквізити		Латинська мова та медична термінологія, Біологічна хімія, анатомія та фізіологія людини, основи медсестринства
Кореквізити		Оцінка та обстеження стану здоров'я людини, морфологія та функціональна патологія
Постреквізити		Медсестринство у внутрішній медицині, в сімейній медицині, в хірургії, в педіатрії та неонатології, акушерстві та гінекології, дерматології та венерології, клінічна фармакологія з токсикологією.
Методи навчання		Пояснення Робота з нормативною базою Клініко-ситуативні завдання Фармакологічний аналіз Ситуаційні завдання, рольові ігри
Методи контролю		Тематичний, тестовий, вирішення ситуаційних задач.
Види контролю		усне та письмове опитування; тестовий контроль; виконання та захист практичних робіт;
Перелік практичних навичок та умінь		
1. Виписувати та оформляти рецепти на різні форми ліків. 2. Оформляти вимоги на медикаментозні засоби для лікувально-профілактичних закладів. 3. Розраховувати дози і концентрації медикаментозних засобів. 4. Володіти переходами між способами визначення концентрації на рідкі форми ліків. 5. Вести облік і дотримуватися правил зберігання рецептурних бланків і відпуску ліків у відділеннях стаціонару. 6. Вести медичну документацію на постах щодо обліку сильнодіючих лікарських засобів. 7. Вести пошук та відбір інформації на інформаційних ресурсах. 8. Оцінювати можливість/доцільність призначення та застосовувати лікарські засоби при різних патологічних та невідкладних станах. 9. Знати антидоти та функціональні антагоністи отрут. 10. Аналізувати побічні ефекти ліків та пропонувати заходи запобігання їх розвитку. 11. Розподіляти препарати за групами. 12. Працювати з довідковою літературою, інструкціями, електронними ресурсами.		
Перелік питань до підсумкового контролю		
1. Поняття про лікарські засоби; лікарські форми, лікарські препарати. 2. Рецепт, його значення і структура. Загальні правила складання рецептів. 3. Форми рецептурних бланків згідно з чинним наказом і правилами оформлення рецептів. Тверді, рідкі, м'які лікарські форми та лікарські форми для ін'єкцій, їх виписування в рецептах 4. Шляхи введення лікарських засобів в організм. 5. Основні фармакокінетичні поняття: абсорбція, метаболізм (біотрансформація), екскреція. 6. Види дії лікарських засобів: місцева, резорбтивна, рефлекторна, основна й побічна, пряма й другорядна. 7. Зміна дії лікарських засобів при повторних введеннях: кумуляція, звикання, тахіфілаксія,		

медикаментозна залежність, ейфорія, абстиненція, сенсibiliзація.

8. Комбінована дія лікарських засобів. Синергізм і його види, антагонізм.

9. Побічна дія ліків алергійної та неалергійної природи. Токсична дія ліків. Тератогенна, ембріотоксична і мутагенна дія.

10. Протимікробні засоби. Загальна характеристика, класифікація.

11. Антисептичні та дезінфекційні засоби. Загальна характеристика, класифікація. Застосування препаратів антисептиків та дезінфектантів. Отруєння солями важких металів, принципи надання допомоги.

12. Хіміотерапевтичні засоби, загальна характеристика та класифікація. Основні принципи хіміотерапії.

13. Антибіотики. Класифікація. Застосування. Побічні ефекти та їх профілактика.

14. Сульфаніламідні препарати. Загальна характеристика. Класифікація та застосування. Комбіновані препарати. Побічні ефекти та їх профілактика.

15. Похідні нітрофурану та 8-оксихіноліну. Застосування. Побічні ефекти.

16. Протитуберкульозні засоби. Поняття про основні та резервні препарати. Застосування. Побічні ефекти.

17. Протівірусні засоби. Класифікація та застосування.

18. Антипротозойні засоби. Застосування.

19. Протимікозні засоби. Застосування.

20. Протигельмінтні засоби. Застосування.

21. Протибластомні засоби. Загальна характеристика. Класифікація. Застосування.

22. Місцевоанестезувальні засоби. Загальна характеристика, види місцевої анестезії. Застосування препаратів для різних видів анестезії.

23. В'язучі засоби, принцип дії. Класифікація, застосування окремих препаратів.

24. Адсорбівні засоби, принцип дії. Застосування.

25. Подразнювальні засоби. Застосування.

26. М-холіноміметики прямої та непрямої дії. Механізми дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування. Допомога при отруєнні ФОС.

27. М-холіноблокатори. Механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування, найбільш поширені побічні ефекти. Гостре отруєння атропіном і надання допомоги.

28. Гангліоблокатори. Механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування, найбільш поширені побічні ефекти.

29. Міорелаксанти периферичної дії загальна характеристика. Класифікація. Застосування.

30. А-адреноміметики. Механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування. Шляхи введення. Найбільш поширені побічні ефекти.

31. В-адреноміметики. Механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування. Шляхи введення. Найбільш поширені побічні ефекти.

32. А,β-адреноміметики. Механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування. Шляхи введення. Найбільш поширені побічні ефекти.

33. Адреноміметики непрямої дії (симпатоміметики). Механізм дії, Основні фармакологічні ефекти. Застосування. Найбільш поширені побічні ефекти.

34. А-адреноблокатори. Механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування. Шляхи введення. Найбільш поширені побічні ефекти.

35. В-адреноблокатори речовини. Механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування. Шляхи введення. Найбільш поширені побічні ефекти.

36. Адреноблокатори непрямої дії (симпатолітики). Принцип дії. Застосування.

37. Засоби для інгаляційного наркозу та неінгаляційного наркозу. Класифікація. Застосування. Ускладнення наркозу.

38. Спирт етиловий, його резорбтивна, місцева та протимікробна дія. Гостре отруєння, допомога. Алкоголізм, методи лікування.

39. Снодійні засоби, застосування, умови раціонального застосування та найбільш поширені побічні ефекти.

40. Протиепілептичні та протипаркінсонічні засоби. Застосування.

41. Наркотичні анальгетики. Класифікація за походженням. Механізм дії, основні

- фармакологічні ефекти. Застосування. Найбільш поширені побічні ефекти. Гостре отруєння, допомога.
42. Ненаркотичні анальгетики. Механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування. Найбільш поширені побічні ефекти.
43. Антипсихотичні засоби. Механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування. Найбільш поширені побічні ефекти.
44. Транквілізатори. Механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування. Найбільш поширені побічні ефекти. Умови раціонального застосування. Особливості виписування рецептів.
45. Седативні засоби. Вплив на ЦНС. Застосування. Бромізм.
46. Антидепресанти. Загальна характеристика. Класифікація. Застосування.
47. Психостимулятори. Загальна характеристика. Застосування.
48. Аналептики. Механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування.
49. Протикашльові засоби, класифікація. Застосування. Побічні ефекти.
50. Відхаркувальні засоби, класифікація. Застосування.
51. Бронхолітичні засоби. Класифікація за механізмами дії, застосування, шляхи введення, найбільш поширені побічні ефекти. Лікарські засоби, що використовують під час надання допомоги у разі загострення бронхіальної астми та астматичного статусу.
52. Лікарські засоби, що використовуються при набряку легень.
53. Кардіотонічні засоби. Механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування. Шляхи введення. Найбільш поширені побічні ефекти.
54. Протиаритмічні засоби. Застосування.
55. Антиангінальні засоби. Класифікація, механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування. Шляхи введення. Найбільш поширені побічні ефекти.
56. Лікарські засоби, що використовуються при інфаркті міокарда.
57. Антигіпертензивні засоби. Механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування. Шляхи введення. Найбільш поширені побічні ефекти.
58. Лікарські засоби, які використовують при недостатній і надмірній Секреції залоз шлунка. Механізм дії, основні фармакологічні ефекти. Застосування. Шляхи введення. Найбільш поширені побічні ефекти.
59. Лікарські засоби, які використовують у разі порушення секреції підшлункової залози. Застосування. Умови раціонального застосування.
60. Жовчогінні лікарські засоби. Класифікація. Застосування. Протипокази до застосування холеретиків.
61. Проносні лікарські засоби. Класифікація. Застосування.
62. Сечогінні засоби. Класифікація. Застосування. Найбільш поширені побічні ефекти.
63. Засоби, що впливають на тонус і скоротливу активність матки. Класифікація. Застосування.
64. Засоби, що впливають на систему крові. Класифікація. Застосування.
65. Препарати гормонів, їх синтетичні аналоги. Застосування. Ускладнення терапії інсулінами, глюкокортикостероїдами. Засоби, що використовують для допомоги при гіперглікемічній та гіпоглікемічній комі.
66. Препарати водорозчинних і жиророзчинних вітамінів. Застосування. Найбільш поширені побічні ефекти.
67. Солі лужних і лужноземельних металів. Глюкоза. Застосування. Шляхи введення. Побічні ефекти.
68. Протизапальні засоби стероїдної та нестероїдної будови. Механізм Дії. Застосування. Побічні ефекти.
69. Протиалергійні засоби. Механізм дії. Застосування. Побічні ефекти.
1. 70. Основні принципи надання допомоги при гострих медикаментозних отруєннях.

Політика курсу

Дотримання принципів академічної доброчесності

Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності. Очікується, що роботи

студентів будуть самостійними, їх власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей. Під час проведення усного, письмового контролю, тестування, користування зовнішніми джерелами заборонено. Використання цифрових ресурсів та інструментів ШІ допускається як допоміжний засіб навчання за умови критичного оцінювання інформації, самостійності виконання завдань та дотримання академічної доброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології

Під час занять здобувачі освіти діють із позицій академічної доброчесності, професійної етики та деонтології, дотримуються правил внутрішнього розпорядку. Ведуть себе толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами.

Відвідування занять

Студенти повинні відвідувати усі лекції, практичні заняття курсу та інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Політика дедлайну

Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених курсом і визначених для виконання усіх видів робіт.

Порядок відпрацювання пропущених занять

Пропущені заняття та невиконані обов'язкові види робіт опрацьовуються відповідно до встановленого у Коледжі порядку.

Політика оцінювання

Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента «Фармакологія та медична рецептура» за ОПП «Сестринська справа» здійснюється на засадах об'єктивності, систематичності, прозорості, академічної доброчесності та відповідності визначеним результатам навчання. Передбачено тематичне та підсумкове оцінювання. Оцінюються повнота і усвідомленість теоретичних знань, правильність використання медичної та фармакологічної термінології, уміння розподіляти препарати за групами, аналізувати їхні побічні ефекти, знання антидотів, якість виконання практичних робіт (розрахунок доз, виписування рецептів, оформлення вимог та медичної документації), а також здатність оцінювати доцільність (користь/ризик) застосування ліків при патологічних та невідкладних станах. Порядок відпрацювання пропущених занять, повторного оцінювання та оскарження результатів визначається відповідними внутрішніми нормативними документами Коледжу. Результати самостійної роботи (пошук інформації, робота з довідниками та інструкціями) враховуються відповідно до визначених критеріїв. Підсумкова оцінка формується відповідно до системи оцінювання, встановленої у Коледжі. Під час усіх видів контролю здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Усі види контролю навчальної діяльності та визначення рівня сформованості професійних компетентностей відбуваються за національною 4-бальною шкалою:

«5» (відмінно) – повні, системні знання фармакодинаміки та фармакокінетики ліків; вільне володіння термінологією; безпомилковий розрахунок доз і правильне оформлення рецептів/документації; самостійний клінічний аналіз доцільності призначення препаратів при невідкладних станах.

«4» (добре) – достатні знання; правильний розподіл ліків за групами, розрахунок доз та виконання практичних завдань з виписування рецептів; наявність окремих несуттєвих неточностей, які здобувач може виправити самостійно.

«3» (задовільно) – базові знання; розпізнавання основних фармакологічних груп; виконання розрахунків та оформлення медичної документації/рецептів з частковою допомогою викладача; наявність окремих суттєвих помилок.

«2» (незадовільно) – фрагментарні знання; труднощі у розпізнаванні ліків за групами; суттєві помилки під час розрахунку доз, виписування рецептів та вибору антидотів; мінімальні

результати навчання не досягнуті.

Критерії оцінювання тестів

% правильних відповідей	Оцінка
90-100%	5
89-70%	4
69-55%	3
<54%	2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Інформаційні ресурси

1.Лі-Нековаль І.В. Фармакологія: підручник / І.В. Нековаль, Т.В. Казанюк. - 10-е вид., переробл.і доповн. – К. : ВСВ «Медицина», 2022. – 522 с

Покликання на актуальні електронні платформи.

1. Державний реєстр лікарських засобів [електронний ресурс] URL: <http://www.drlz.com.ua/>
2. Довідник «Компендіум онлайн» [електронний ресурс] URL: <https://compendium.com.ua/>
3. Довідник лікарських засобів [електронний ресурс] URL: <https://medhub.info/31246dcb>
4. Державний науковий експертний центр/ реєстр медико-технологічних документів/ База стандартів медичної допомоги [електронний ресурс]
URL: <http://mtd.dec.gov.ua/index.php/uk/>

**Розглянуто та схвалено на засіданні випускової циклової комісії фармацевтичних
дисциплін і лабораторної діагностики**

Протокол № 1 від «03» вересня 2026 р.

Голова ЦК _____ / Марина КОТЕЛЬНИКОВА /

(підпис)

(прізвище, ім'я)

